

ЛЮДМИЛА БЕРЕЗОВСЬКА

ORCIDiD 0000-0002-3032-7261

lydunya@gmail.com

кандидат педагогічних наук, доцент

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
вул. Шевченка, 57, м. Івано-Франківськ

ВИКОРИСТАННЯ ОСВІТНЬО-ІГРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНО-МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ

Обґрунтовано доцільність використання інтерактивних технологій навчання в процесі формування комунікативно-мовленнєвої компетентності майбутніх соціальних працівників у закладах вищої освіти (ЗВО). Зазначено, що використання цих технологій при формуванні вказаної компетентності розвиває позитивну мотивацію та пізнавальну активність студентів, сприяє зняттю напруги, подоланню комунікативно-мовленнєвих невдач, полегшує процес сприйняття матеріалу. Експериментальна методика формування комунікативно-мовленнєвої компетентності передбачала інтерактивні форми і методи відповідної підготовки, а саме: рольові та ділові ігри, моделювання професійно спрямованих ситуацій, розгляд проблемних завдань, дискусії, міні-кейси. Під час розгляду змодельованих професійних ситуацій на заняттях у процесі вивчення елективного курсу «Технології комунікативно-мовленнєвої діяльності соціальних працівників» пропонували майбутнім соціальним працівникам завдання, виконання яких полягало в тому, щоб через вирішення професійно спрямованих ситуацій активізувати пізнавальний та професійний інтерес студентів до навчання, закріпити наявні теоретичні знання з фахових та загальнонаукових предметів з метою формування практичних комунікативно-мовленнєвих умінь, здійснювати само- та взаємоаналіз вирішення проблемних завдань, встановлювати контакт із співрозмовником, здійснювати діалогічне спілкування, усвідомлюючи логічний зв'язок та послідовність дій для з'ясування ситуації та планування процесу надання допомоги тощо. Виконання професійних ролей соціального працівника дало змогу студентам практично реалізувати здобуті теоретичні знання та в доступній ігровій формі набутти необхідних професійних умінь та навичок.

Ключові слова: ігрові технології, комунікативно-мовленнєва компетентність, моделювання професійних ситуацій, майбутні соціальні працівники.

ЛЮДМИЛА БЕРЕЗОВСКАЯ

кандидат педагогических наук, доцент

Прикарпатский национальный университет имени Василия Стефаника
ул. Шевченко, 57, г. Ивано-Франковск

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНО ИГРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ПРОЦЕССЕ ФОРМИРОВАНИЯ КОМУНІКАТИВНО-РЕЧЕВОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩИХ СОЦИАЛЬНЫХ РАБОТНИКОВ

Обоснована целесообразность использования интерактивных технологий обучения в процессе формирования коммуникативно-речевой компетентности будущих социальных работников в учреждениях высшего образования. Отмечено, что использование этих технологий при формировании образования в США (ранний, подготовительный, революционный, эволюционно-прогрессивный, указанной компетентности развивает положительную мотивацию и познавательную активность студентов, способствует снятию напряжения, коммуникативно-речевых ошибок, облегчает процесс восприятия материала. Экспериментальная методика формирования коммуникативно-речевой компетентности предусматривала интерактивные формы и методы коммуникативно-речевой подготовки, а именно: ролевые и деловые игры, моделирование профессиональных ситуаций, рассмотрение проблемных задач, дискуссии, мини-кейсы. При рассмотрении смоделированных профессиональных ситуаций на занятиях в процессе изучения элективного курса «Технологии коммуникативно-речевой деятельности социальных работников» предлагали будущим социальным работникам задачи, выполнение которых состояла в том, чтобы через решение профессионально смоделированных ситуаций активизировать познавательный и профессиональный интерес студентов к

обучению, закрепить имеющиеся теоретические знания по профессиональным и общенаучным предметам с целью формирования практических коммуникативно-речевых умений, осуществлять само- и взаимонализ решения проблемных задач, устанавливать контакт с собеседником, осуществлять диалогическое общение, осознавая логическую связь и последовательность действий для выяснения ситуации и планирования процесса оказания помощи. Выполнение профессиональных ролей социального работника позволило студентам практически реализовать полученные теоретические знания и в доступной игровой форме получить необходимые профессиональные умения и навыки.

Ключевые слова: игровые технологии, коммуникативно-речевая компетентность, моделирование профессиональных ситуаций, будущие социальные работники.

LIUDMYLA BEREZOVSKA

PhD in Pedagogical Sciences
Vasyl Stefanyk Precarpathian National University
57 Shevchenko Str., Ivano-Frankivsk

THE USE OF EDUCATIONAL-GAME TECHNOLOGIES IN THE PROCESS OF FORMING FUTURE SOCIAL WORKERS COMMUNICATIVE-SPEECH COMPETENCE

The mission of higher education institutions is to prepare well-developed, competent new generation specialists who possess not only professional but soft skills, a high level of communication culture, critical thinking, ability to make non-standard decisions, work in a team, model and project the results of professional activity. Outlined tasks are facilitated by the use of interactive learning technologies in the training of future social workers. The purpose of the article is to substantiate the expediency of using interactive training technologies in the process of forming the communicative and vocational competence of future social workers in higher education institutions. Playing learning technologies play an important role in shaping the communicative and vocational competence of future social workers. Thanks to the game, future social workers have the opportunity to experience different professional roles, to put themselves in the place of the interlocutor, to better understand him. Created in the course of the game, the communicative situation helps to form the ability to navigate in communication conditions, to choose language, communication strategies and tactics, to ask questions and to answer them. The main purpose of game technologies in the process of training students, future social workers, is to create professionally oriented communication and speech situations, during which students master the practical skills of interpersonal interaction, conducting dialogue, which is the basis of professional work of a social worker. Modeling of professionally directed situations in the process of forming communicative and vocational competence of future social workers is aimed at conscious attitude towards the future profession. The efficiency of mastering the material, the result of the game and the performance of tasks depends on the purpose and task, the equipment selected, the content of professional situations in solving various problems, a positive focus on learning.

Keywords: game technologies, communication and speech competence, modeling of professional situations, future social workers.

Першочерговим завданням ЗВО є підготовка різнобічно розвинутих, компетентних фахівців нової генерації, які володіють не тільки професійними, а й надпрофесійними (гнучкими) компетентностями, високим рівнем культури спілкування і критичного мислення, вмінням приймати нестандартні рішення, працювати в команді, моделювати та проєктувати результати професійної діяльності. Вирішенню окреслених завдань сприяє використання в підготовці майбутніх соціальних працівників інтерактивних технологій навчання, спрямованих на активну міжособистісну взаємодію учасників освітнього процесу, наближену до реальних умов праці, за якої студент відчуває свою успішність та готовність до майбутньої професійної діяльності.

Теоретичні й практичні аспекти впровадження інтерактивних методів навчання у закладах вищої освіти представлено в роботах Н. Андрущенко, Є. Бондаревської, В. Євдокимова, О. Комар, В. Мельник, О. Пехоти, Л. Пироженко, О. Пометун, Г. Селевко та ін. Використання зазначених інтерактивних методів у підготовці майбутніх соціальних працівників проаналізовано в працях С. Архипової, І. Богданової, Н. Кабаченко, Н. Карпенко, І. Мельничук та інших науковців. Незважаючи на безперечну цінність проведених досліджень, використання інноваційних технологій у формуванні комунікативно-мовленнєвої

компетентності майбутніх соціальних працівників у процесі навчання не набуло належного висвітлення.

Мета статті полягає в обґрунтуванні доцільності використання інтерактивних технологій навчання в процесі формування комунікативно-мовленнєвої компетентності майбутніх соціальних працівників у ЗВО.

Сучасні вимоги до випускників ЗВО, пропозиції стейкхолдерів спонукають педагогів упроваджувати в освітньому процесі найбільш ефективні методики і технології навчання, спрямовані на розвиток комунікативних, творчих і професійних компетенцій. У зв'язку з цим у систему підготовки майбутнього фахівця вводяться нові навчальні дисципліни, апробуються елективні курси, спрямовані на підвищення якості навчання студентів.

У формуванні комунікативно-мовленнєвої компетентності майбутніх соціальних працівників важливу роль відіграють ігрові технології навчання. Доцільність використання цих технологій у професійній підготовці фахівців вивчали І. Бех, С. Ігнатенко, Т. Калашнікова, Н. Кудикіна, В. Паламарчук, О. Пометун, О. Савченко, Г. Селевко, Г. Топчій та ін. Ігрове моделювання розкрито в науковому доробку О. Пономаренко та ін.

Ігрові технології у вищій школі відносять до професійно зорієнтованих педагогічних технологій. Н. Мачинська стверджує, що поняття «ігрова технологія» – це система чітких дій, спрямована на формування, розвиток, розширення, узагальнення знань у процесі навчання. Використання педагогічних ігор в освітньому процесі сприяє позитивній мотивації до навчання, стимулює допитливість студентів до розв'язання професійних завдань, формує практичні навички майбутньої професійної діяльності [3, с. 20]. М. Марко розглядає ігрову технологію як сукупність методів, прийомів і засобів організації освітнього процесу з використанням різних дидактичних ігор відповідно до мети, окреслених завдань, спрогнозованих результатів, що характеризуються активно пізнавальною та виховною спрямованістю [2, с. 40].

І. Мельничук важливою особливістю ігрових технологій вважає позитивну мотивацію студентів до навчання, можливість перенесення отриманих у процесі теоретичного навчання знань у наближену до професійної реальність [6].

Завдяки грі майбутні соціальні працівники мають можливість випробувати різні професійні ролі, ставити себе на місце співрозмовника, краще розуміти його. На думку П. Щербаня, педагогічна гра – це практична групова вправа, спрямована на прийняття оптимальних рішень із застосуванням методів і прийомів, що моделюють реальні обставини чи психолого-педагогічну ситуацію [7, с. 15]. Створена у ході гри комунікативна ситуація допомагає сформувати вміння орієнтуватися в умовах спілкування, добирати адекватні мовні засоби, комунікативні стратегії і тактики, ставити запитання і відповідати на них. Гра є результативною, якщо включає рефлексію у вигляді аналізу, обговорення, формулювання пропозицій та рекомендацій [5, с. 222].

Основною метою ігрових технологій у процесі підготовки майбутніх соціальних працівників є створення професійно спрямованих комунікативно-мовленнєвих ситуацій, у ході яких студенти оволодівають практичними навичками міжособистісної взаємодії, ведення діалогу, що становить основу професійної діяльності соціального працівника. Одна із особливостей змодельованих ігрових ситуацій – це те, що їх можна неодноразово повторити, закріпити та вдосконалити в процесі поетапного відпрацювання дій. Вони є засобом навчання, основний зміст і призначення яких полягає в тому, щоб навчити діяти майбутніх соціальних працівників у реальних ситуаціях.

Будь-яка ігрова технологія має свої особливості, завдання і мету, знання яких допомагає педагогові організувати процес навчання, створити позитивний настрій, невимушену атмосферу. Використання ігрових технологій дає змогу через програвання комунікативно-мовленнєвих ситуацій вирішувати різноманітні професійні завдання, коригувати та виправляти недоліки, набути практичних навичок із фаху, самовдосконалюватися.

Моделювання професійно спрямованих ситуацій у процесі формування комунікативно-мовленнєвої компетентності майбутніх соціальних працівників спрямоване на: усвідомлене ставлення до майбутньої професії (ціннісні орієнтації, функціональні обов'язки, готовність до виконання професійних завдань, відповідальність, емпатія, толерантність, гуманність; професійна компетентність, що включає засвоєння усього комплексу спеціальних знань, умінь, професійних дій (вміння аналізувати комунікативну ситуацію, конструювати

та аналізувати її, здійснювати рефлексію та самооцінювання комунікативно-мовленнєвої діяльності); професійна спрямованість (пошук ефективних засобів комунікації (вербальних, невербальних), володіння сучасними технологіями і техніками спілкування, використання інформаційно-комунікаційних технологій у роботі).

Ігрові технології навчання передбачають зміну позиції викладача в освітньому процесі, оскільки зорієнтовані на діалогічну взаємодію між учасниками освітнього процесу, що дає можливість будувати систему рівноправних партнерських взаємин. Дієвість засвоєння матеріалу, результат гри та виконання завдань залежать від мети і завдання, підбраного обладнання, змісту професійних ситуацій під час вирішення різних проблем, позитивної спрямованості на навчання.

З моделюванням професійної діяльності або відносин людей пов'язані ділові та рольові ігри, аналіз педагогічних ситуацій, метод проєктів тощо [3, с. 18].

Експериментальна методика формування комунікативно-мовленнєвої компетентності передбачала інтерактивні форми і методи комунікативно-мовленнєвої підготовки, а саме: рольові та ділові ігри, моделювання професійно спрямованих ситуацій, розгляд проблемних завдань, дискусії, тренінги, інформаційно-комунікаційні технології.

Проілюструємо приклади використання ігрових методів навчання у процесі викладання вищевказаного курсу. Так, дуже ефективним у роботі з майбутніми соціальними працівниками виявилися рольові ігри, спрямовані на вирішення проблемних ситуацій. Слушною є думка Л. Тимків, що завдяки рольовим іграм відбувається психологічна переорієнтація студентів, кожен з них починає розуміти, що він уже не просто студент, який відповідає перед викладачем, а особа, котра має певні права, обов'язки та відповідальність у прийнятті рішення. Такий метод стимулює розумову активність студентів, дає їм змогу швидше і краще засвоїти матеріал, сприяє підготовці до майбутньої професії, формуючи необхідні практичні навички [6, с. 95].

Використовуючи принципи рольової гри, викладач має можливість заглибити студентів у їхню майбутню професію і, моделюючи професійні ситуації, розвивати навички ділової комунікації, професійну майстерність, збагачувати словник фаховою термінологією.

Наводимо приклад участі студентів у діловій грі «Що до чого?»

Мета: вправляти студентів – майбутніх соціальних працівників, у реалізації набутих професійних компетенцій і компетентностей.

У ході виконання ділової гри студентам пропонувалося уявити себе в ролі соціального працівника та розіграти ситуацію: «В соціальну службу прийшов практикант і Вам доручили розповісти йому про коло своїх посадових обов'язків. Що Ви йому розкажете?». Запишіть відповіді, здійсніть самоперевірку та зіставте їх із посадовими обов'язками, які зазначені у довіднику кваліфікаційних характеристик професій працівників, котрі працюють у сфері соціальних послуг.

Ділова гра «Я зможу досягти успіху»

Мета: усвідомлення студентами мотивації щодо можливих перешкод на шляху до професійної мети.

Процедура виконання. Студентам пропонувалося розподілитися за ротаційними «трійками», обрати картку з проблемою, обговорити її, визначити шляхи та способи подолання, заповнивши схему 1.

Схема 1. Шляхи подолання професійних невдач.

Після заповнення схеми визначені в команді учасники по чергово зачитували можливі труднощі, розглядали всі можливі варіанти рішень на шляху до мети, обговорювали їх, визначали способи подолання, запобігання невдач та розвиток умінь, які необхідно розвинути в процесі навчання. Завершувалася ділова гра вправою «Мікрофон». Учасникам гри пропонувалося продовжити речення: «Я можу працювати соціальним працівником, тому що ...», «Я досягну успіху в професійній діяльності оскільки, ...», «Рівень професійної компетентності соціального працівника залежить від ...».

Використання зазначених форм роботи сприяло створенню оптимальних умов для засвоєння студентами теоретичного матеріалу, активізації мислення, розвитку мовлення, творчих здібностей, формулювання навичок роботи в команді, набуття досвіду самопрезантації.

Рольова гра «Ділова бесіда з людьми різного типу» мала на меті перевірити вміння студентів спілкуватися з різними типами людей, враховувати їх особливості у спілкуванні, добирати доречні формули мовленнєвого етикету.

У ході гри студентам пропонувалося переглянути слайди, на яких записано типи поведінки людей (аудіали, візуали, кінестети, дискрети). Уважно прочитавши поведінку кожного типу людини, майбутнім соціальним працівникам потрібно було обрати картку, на якій зазначено тип людини, змоделювати діалог та розіграти його. Студенти працювали попарно. Під час розігрування одногрупниками ролей їм потрібно було відгадати, з яким типом людини спілкувався соціальний працівник, чи враховував він особливості поведінки людини, відзначити позитивні і негативні моменти, запропонувати шляхи ведення ділової бесіди. Наприкінці обговорення студенти складали рекомендації для соціального працівника з теми «Як слід спілкуватися з різними типами людей» для запобігання конфліктних ситуацій.

Ділова гра «Розмова з підлеглим»

Мета: формування практичних умінь ведення ділової бесіди.

Процедура виконання. Студенти працювали попарно. Їм пропонувалося визначити, яку роль вони оберуть спочатку – керівника соціальної служби чи працівника. Студент, який виконував роль керівника соціальної служби, проводив ділову бесіду з працівником. Тривалість бесіди – 5 – 7 хв. Інші учасники – провідні експерти; їхнім завданням було здійснити аналіз проведеної бесіди та заповнити бланк «Шкала оцінювання», де найвища оцінка 5 балів, найнижча 0 балів.

Підготовка до гри. Завдання: 1. Продумайте і сформулюйте завдання, які має виконати соціальний працівник. 2. Складіть план бесіди, охарактеризуйте мету. 3. Визначте початок бесіди та хід розмови. 4. Підготуйте запитання до підлеглого, роз'яснення яких допоможе досягти мети. 5. Обґрунтуйте термін виконання завдання.

Після проведення гри студенти мінялися ролями і розігрували свою, заздалегідь сплановану ділову бесіду.

Відповіді оцінювалися за відповідними критеріями (див. «Бланк оцінювання соціального працівника»).

Бланк оцінювання соціального працівника

№ п/п	Критерії	Оцінка
1.	Дотримання етапів ведення бесіди: - встановив контакт; - викликав зацікавленість до проблеми; - досягнув успіху, дійшов до взаєморозуміння.	
2.	Вміння слухати співрозмовника: - уважно слухав співрозмовника; - давав можливість висловитися, не перебивав; - поважав, не ігнорував думку співрозмовника; - був увічливим, тактовним.	
3.	Вміння висловлюватися: - грамотно і доречно використовував професійну термінологію,	

	зрозумілу для клієнта; - не вживав формулювань, які ускладнюють комунікацію; - чітко формулював запитання.	
4.	Сформованість професійних, комунікативно-мовленнєвих умінь: - уміє вести бесіду, знає етапи, прийоми, принципи ведення; - уміє зацікавити співрозмовника; - володіє собою, емоціями, почуттями; - спокійно пояснює за потреби двічі, а то й більше разів; - добре володіє мовленням; - правильно формулює думку; - добирає засоби мовленнєвої виразності; - коректно висловлюється, володіє культурою мовлення.	
Підсумковий бал		

Окрім рольових та ділових ігор зі студентами розглядали кейси. Кейс-метод – різновид проблемного методу, що передбачає аналіз різних професійних, проблемних, комунікативно-мовленнєвих ситуацій, які студенти спостерігали під час проходження виробничих практик (волонтерська, в центрах соціальних служб, закладах соціального обслуговування); усвідомлене розуміння того, що його завдання – не лише в наданні допомоги (інформаційної, психологічної, консультативної), а й в умінні задовольнити потреби клієнтів у їх соціальному захисті, створенні умов для подальшої самореалізації та саморозвитку особистості.

Обговорення ситуацій, які спостерігали студенти під час проходження практики, сприяли обміну досвідом, удосконаленню професійних навичок, обговоренню та колективному пошуку різних шляхів вирішення озвучених студентами професійних ситуацій. Особливість цього методу корисна й тим, що кейс не містить правильної відповіді, необхідно знайти оптимальний вихід із запропонованої ситуації. Оцінювався пошук шляхів вирішення проблеми, міркування, аргументація, вміння аналізувати, обговорювати проблему; ціннісні орієнтації студента. На заняттях студентам пропонували міні-кейси, за якими необхідно було провести аналіз поданих ситуацій та запропонувати варіанти вирішення проблеми.

Подаємо приклад кейсу з ключових питань теми заняття «Конфліктна ситуація»

Мета – формування вміння вирішувати конфліктні ситуації, працювати в групі та досягати міжособистісної взаємодії.

Процедура виконання. Керівник соціальної служби доручив завдання двом своїм працівникам написати соціальний проєкт для участі у конкурсі. Працівники спільно обговорили тему проєкту, визначили обов'язки та напрями діяльності. Проте через певні причини одна з працівниць не виконала свою роботу і її колезі довелося виконувати все самотійно. Коли робота над проєктом була практично готова і залишилося підготувати презентаційні матеріали та оформити його відповідно до вимог конкурсного відбору, працівниця, вийшовши на роботу, запропонувала свою допомогу. Колега тактовно відмовила, мовляв доробить сама. Тоді та попросила, щоб її вписали в розробники проєкту, оскільки вона брала участь в обговоренні, подала ідею. Натомість, колега відмовила, сказавши, що доробить все сама, і її ідей у проєкті немає. Після чого між працівницями виник конфлікт.

Запитання для обговорення: Чому виник конфлікт? В чому суть конфліктної ситуації? Які шляхи її вирішення? Які методи зняття напруги доречні для цієї ситуації? Запропонуйте можливі варіанти її вирішення?

Для закріплення теоретичних знань, активізації мислення студентів обговорення відбувалося у формі дискусій, «круглих столів» із застосування інтерактивних вправ «мозковий штурм», «метод прес», «обери позицію», що сприяло ґрунтовному обговоренню проблеми та пошуку оптимальних шляхів її вирішення. Під час виконання вправ студенти мали можливість здійснити само- та взаємоаналіз рівнів розвитку комунікативних та професійних умінь, скласти програму професійного самовдосконалення.

Проаналізовані інтерактивні методи навчання у процесі формування комунікативного складника в професійній діяльності соціального працівника сприяють виробленню практичних умінь та навичок спілкування. У ході змодельованих соціально-педагогічних ситуацій студенти вчилися аргументувати, доводити, відстоювати свою позицію під час дискусії, формулювати

запитання і відповіді, вести діалог, досягати взаєморозуміння, володіти технікою та логікою мовлення, знаходити найбільш оптимальні шляхи розв'язання складних соціально-педагогічних ситуацій, які виникають у професійній діяльності соціального працівника.

Перспективи подальших наукових пошуків вбачаємо у розробці методик інтерактивних ігор для використання в процесі здійснення професійної підготовки майбутніх соціальних працівників.

ЛІТЕРАТУРА

1. Комар О. А. Теоретичні та методичні засади підготовки майбутніх учителів початкової школи до застосування інтерактивної технології: автореф. дис. ... докт. пед. наук: 13.00.04 / О. А. Комар. – Умань, 2011. – 46 с.
2. Марко М. Формування готовності майбутніх учителів початкових класів до застосування навчально-ігрових технологій у професійній діяльності: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / М. Марко. – Мукачєво – 2018. – 272 с.
3. Мачинська Н. І. Впровадження ігрових технологій навчання у практику підготовки майбутніх магістрів / Н. І. Мачинська // Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія». Серія: Педагогіка. – 2011. – Т. 158 – Вип. 146. С. 18 – 22. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npchduped_2011_158_146_5
4. Мельничук І. М. Особливості застосування інтерактивних ігор у вищому навчальному закладі / І. М. Мельничук // Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. – 2010. – Вип. 4. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadps_2010_4_11
5. Оліяр М. П. Теоретико-методичні засади формування комунікативно-стратегічної компетентності майбутніх учителів початкових класів: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.02, 13.00.04 / М. П. Оліяр. – Одеса, 2016. – 551 с.
6. Тимків Л. С. Використання інноваційних навчально-тренувальних методик у фаховій підготовці соціальних працівників / Л. С. Тимків // Освітній простір України. – 2015. – Вип. 6. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/opu_2015_6_17
7. Щербань П. М. Навчально-педагогічні ігри у вищих навчальних закладах: навч. посібник / П. М. Щербань. – К.: Вища школа, 2004. – 207 с.

REFERENCES

1. Komar O. A. Teoretychni ta metodychni zasady pidhotovky maibutnix uchyteliv pochatkovoї shkoly do zastosuvannia interaktyvnoi tekhnolohii. Avtoref. dys. kand. ped. nauk: 13.00.04. [Theoretical and methodical bases of preparation of future primary school teachers for application of interactive technology]. Uman, 2011. 46 p.
2. Marko M. Formuvannia hotovnosti maibutnix uchyteliv pochatkovykh klasiv do zastosuvannia navchalno-ihrovyykh tekhnolohii u profesiinii diialnosti. Kand. dis.: spets. 13.00.04. [Formation of the readiness of future elementary school teachers to use teaching and play technologies in professional activity. Cand. Diss]. Mukachevo, 2018. 272 p.
3. Machynska N. I. Vprovadzhennia ihrovyykh tekhnolohii navchannia u praktyku pidhotovky maibutnix mahistriv [Introduction of game training technologies into the practice of preparing future masters]. Naukovi pratsi Chornomorskoho derzhavnoho universytetu imeni Petra Mohyly kompleksu «Kyievo-Mohylianska akademiia». Seria: Pedagogika. 2011, Vol. 158 Vyp. 146. pp. 18–22.
4. Melnychuk I. M. Osoblyvosti zastosuvannia interaktyvnykh ihor u vyshchomu navchalnomu zakladi [Features of the use of interactive games in higher education]. Visnyk Natsionalnoi akademii Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy. 2010. Vyp. 4. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadps_2010_4_11/.
5. Oliiar M. P. Teoretyko-metodychni zasady formuvannia komunikatyvno-stratehichnoi kompetentnosti maibutnix uchyteliv pochatkovykh klasiv. dys. ... d-ra ped. nauk: 13.00.02, 13.00.04. [Theoretical and methodological bases of formation of communicative-strategic competence of future primary school teachers. Dr. Diss]. Odesa, 2016. 551 p.
6. Tymkiv L. S. Vykorystannia innovatsiinykh navchalno-trevalnykh metodyk u fakhovii pidhotovtsi sotsialnykh pratsivnykiv [The use of innovative training methods in the professional training of social workers]. Osvitnii prostir Ukrainy. 2015. Vol. 6. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/opu_2015_6_17.
7. Shcherban P. M. Navchalno-pedahohichni ihry u vyshchykh navchalnykh zakladakh: navch. Posibnyk. [Educational and pedagogical games in higher educational establishments]. Kyiv, 2004. 207 p.